

CZU: 347.962:347.97/.99

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7281276>

CONSTITUȚIONALIZAREA IMUNITĂȚII JUDECĂTOREȘTI FUNCȚIONALE CA PRINCIPIU AL ORGANIZĂRII JUDECĂTOREȘTI

Ștefan MILICENCO

Universitatea de Stat din Moldova

Obiectul prezentului studiu îl constituie conținutul actual al imunității judecătorești, ca efect al intrării în vigoare, la 1 aprilie 2022, a art.116 alin.(5¹) din Constituția Republicii Moldova, care prevede că judecătorii au doar imunitate funcțională în condițiile legii. Pornind de la premisa că constituționalizarea este o cerință esențială a statului de drept, însă principiul imunității judecătorești a existat și înainte de 1 aprilie 2022, se purcede la o analiză a transformării acestui principiu. În această privință, sunt cercetate toate actele Curții Constituționale în care a fost abordată imunitatea judecătorească, scopul principal fiind ilucidarea raționamentelor juridice în baza cărora imunitatea judecătorească a fost ridicată la rang constituțional în lipsa unor prevederi constituționale exprese. Se ajunge la concluzia că art.116 alin.(5¹) din Constituția Republicii Moldova a consemnat o realitate juridică – constituționalizarea imunității judecătorești funcționale – și a determinat întinderea imunității de care beneficiază judecătorii în exercitarea atribuțiilor lor jurisdicționale.

Cuvinte-cheie: imunitate judecătorească, judecător, stat de drept, constituționalizare, atribuții jurisdicționale.

THE CONSTITUTIONALIZATION OF FUNCTIONAL JUDICIAL IMMUNITY AS A PRINCIPLE OF ORGANIZATION OF THE JUDICIARY

The object of this study is the current content of judicial immunity, because of the entry into force on April 1, 2022, of Art.116 Par.(5¹) of the Constitution of the Republic of Moldova, which provides that judges only have functional immunity under the law. Starting from the premise that constitutionalization is an essential requirement of the rule of law, but also, considering that the principle of judicial immunity existed before April 1, 2022, the transformation of this principle is analyzed. In this regard, all the acts of the Constitutional Court in which judicial immunity has been addressed are examined, the main purpose being to illustrate the legal reasoning behind the elevation of judicial immunity to constitutional status in the absence of express constitutional provisions. It is concluded that Art.116 Par.(5¹) of the Constitution of the Republic of Moldova has recorded a legal reality – the constitutionalization of functional judicial immunity, as well as it has determined the extent of immunity enjoyed by judges in the exercise of jurisdictional powers.

Keywords: judicial immunity, judge, rule of law, constitutionalization, jurisdictional powers.

Introducere

Independența justiției este o condiție indispensabilă a existenței statului de drept și o garanție de bază a unui proces echitabil. Fiind un constituent al puterii de stat, puterea judecătorească influențează direct drepturile și libertățile fundamentale ale omului, fapt ce impune asigurarea independenței sale. Deoarece unicul exponent al puterii judecătorești este judecătorul, al cărui statut constituțional nu reprezintă privilegiul lui personal, ci un bun al întregii societăți, anume independența fiecărui judecător în parte determină, într-o măsură considerabilă, caracterul echitabil și democratic al înfăptuirii justiției într-un stat de drept. În viziunea profesorului universitar Gheorghe Costachi, întrucât justiția reprezintă una dintre cele mai importante funcții ale statului de drept, ea necesită o asigurare eficientă, inclusiv cu cadre, calitatea justiției depinzând în mod substanțial de atitudinea judecătorilor față de înfăptuirea acesteia [1, p.644].

Este cert că deși atitudinea corespunzătoare a judecătorilor față de exercitarea obligațiilor lor este asigurată prin mai multe mijloace juridice, cel de bază îl constituie răspunderea juridică pentru acțiuni sau inacțiuni ilegale [2, p.147]. Independența justiției nu exclude angajarea răspunderii judecătorilor, inclusiv a răspunderii penale, în măsura în care aceasta este realizată sub rezerva unei prudențe determinate de necesitatea garantării libertății plenare a judecătorilor în raport cu toate presiunile induse. Imunitatea judecătorească, înțelesă ca un set de norme juridice care stabilesc condiții și proceduri speciale de tragere la răspundere a judecătorilor, vine să asigure un echilibru între garantarea independenței judecătorilor și necesitatea responsabilizării acestora.

Rezultate și discuții

În optica dezideratului că este necesară stabilirea unui echilibru între imunitate, ca mijloc de protecție a judecătorului împotriva presiunii excesive și a abuzului din partea puterilor statului sau a persoanelor fizice (imunitate), pe de o parte, și faptul că judecătorul nu este mai presus de lege (responsabilitate), pe de altă

parte, la data de 1 aprilie 2022 a intrat în vigoare art.116 alin. (5¹) din Constituția Republicii Moldova, care prevede că judecătorii au doar imunitate funcțională în condițiile legii [3].

Iar la 26 august 2022 a fost modificat art.19 alin.(3) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, acesta fiind expus în următoarea redacție: „Judecătorul beneficiază doar de imunitate funcțională. Judecătorul nu poate fi tras la răspundere pentru opinia sa exprimată în îndeplinirea justiției și pentru hotărârea pronunțată, cu excepția cazului în care vinovăția acestuia a fost stabilită prin sentință definitivă sau, în cadrul unei proceduri disciplinare, s-a constatat intenția ori neglijența gravă în acțiunile sau inacțiunile sale, care au dus la una dintre consecințele prevăzute la art.2007 alin.(1) lit.c) din Codul civil” [4].

În același timp, la 26 august 2022 a fost exclus art.23 alin.(3) din Legea nr.514 din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, care prevedea că în cadrul ședinței Consiliului Superior al Magistraturii, la examinarea chestiunilor ce țin de pornirea urmăririi penale, de reținere, de aducere silită, de arestare sau de percheziție a judecătorului, Procurorul General nu participă la deliberare [5].

Așadar, legislatorul a optat pentru constituționalizarea expresă a principiului imunității judecătorești funcționale, ale cărui conținut și limite se stabilesc prin lege organică. Or, constituționalizarea este o cerință esențială a statului de drept, fiindcă proiectează norme juridice fundamentale imperative, ierarhic superioare, care determină caracterul și esența celorlalte norme juridice de a fi în conformitate cu Constituția sau cu principiile generale ale acesteia.

Aici este util de a menționa că în Raportul din 2010 privind independența sistemului judecătoresc (Partea I: Independența judecătorilor), Comisia de la Veneția a aprobat regula generală, potrivit căreia judecătorii nu trebuie să se bucure de nicio formă de imunitate penală pentru infracțiunile comise în exercitarea funcțiilor lor: „Este indiscutabil că judecătorii trebuie să fie protejați de orice influență nejustificată din exterior. În acest scop, ei trebuie să beneficieze de imunitate funcțională (exclusiv funcțională, adică imunitatea față de urmărirea penală pentru actele întreprinse în exercitarea funcțiilor lor, cu excepția infracțiunilor săvârșite cu rea-credință, cum ar fi luarea de mită)” [6].

Precizarea legislatorului de la art.116 alin.(5¹) din Constituția Republicii Moldova (*i.e.* existența doar a imunității funcționale) ne impune să stăruim asupra conținutului actual al principiului imunității judecătorești. În cele ce urmează vom analiza dacă și, după caz, cum s-a transformat acest principiu începând cu 1 aprilie 2022, având mai ales în vedere că în redacția anterioară a Constituției Republicii Moldova nu era folosit termenul „imunitate” în privința judecătorilor.

În conformitate cu art.116 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, care nu a fost niciodată modificat, judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii [3].

Pentru prima dată Curtea Constituțională a abordat chestiunea imunității judecătorești în Hotărârea nr.28 din 14 decembrie 2010 pentru controlul constituționalității prevederilor art.22 alin.(1) lit.b) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului în redacția Legii nr.247 din 21 iulie 2006 pentru modificarea și completarea unor acte legislative [7]. Apreciind constituționalitatea art.22 alin.(1) lit.b) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului în redacția respectivă, care prevedea că reprezintă abatere disciplinară interpretarea sau aplicarea neuniformă a legislației, intenționat sau din neglijență gravă, dacă acest lucru nu este justificat de schimbarea practicii judiciare, Curtea Constituțională a punctat că un judecător nu poate fi tras la răspundere disciplinară numai pentru interpretarea neuniformă a legislației, prin aceasta fiind încălcate drepturile judecătorului de a gândi liber și de a trata legea diferit, deoarece judecătorul are obligația de a se conduce de normele de drept, determinând întâi de toate legalitatea actului juridic, în baza căruia se va rezolva litigiul [7, pct.7.1]. De asemenea, Curtea Constituțională a relevat că legislatorul nu a ținut cont de faptul că în unele cazuri există divergențe de jurisprudență și că nu pentru toate cazurile există hotărâri ale Curții Supreme de Justiție privind aplicarea normelor legale [*Ibidem*].

În această conjunctură, mai observăm că în Hotărârea nr.28 din 14 decembrie 2010 Curtea Constituțională a remarcat că există problema condițiilor și modalităților de angajare a răspunderii judecătorilor, deoarece într-o societate democratică judecătorul nu poate fi la adăpostul unei imunități absolute, dar în același timp la angajarea responsabilității acestuia trebuie să se țină cont de necesitatea garantării independenței și libertății judecătorului în raport cu toate presiunile necuvenite [7, pct.6]. Însă, deși Curtea Constituțională a declarat neconstituțional art.22 alin.(1) lit.b) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului în redacția Legii nr. 247 din 21 iulie 2006 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, inclusiv din cauza că acesta contravenea art.116 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, aceasta a ezitat să explice care este conținutul exact al principiului imunității judecătorești prin prisma independenței judecătorului [7].

Ulterior, Curtea Constituțională s-a expus pe larg asupra acestei chestiuni în Hotărârea nr.22 din 5 septembrie 2013 pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la imunitatea judecătorului, prevederile contestate vizând excluderea necesității obținerii consimțământului Consiliului Superior al Magistraturii pentru pornirea urmăririi penale împotriva judecătorului și pentru reținerea, aducerea silită, arestarea și percheziționarea acestuia în cazul săvârșirii infracțiunilor specificate la art.324 (corupere pasivă) și la art.326 (traficul de influență) din Codul penal, precum și pentru sancționarea contravențională a judecătorului [8]. Curtea Constituțională a indicat că garanțiile acordate judecătorilor împotriva urmăririlor penale nu reprezintă o cutumă la nivel european. În țările în care judecătorii beneficiază de garanții suplimentare împotriva urmăririi penale, nivelul garanțiilor acordate prin lege a depins, în cea mai mare măsură, de discreția legiuitorului. Prin urmare, acordarea imunității judecătorilor împotriva urmăririi penale, restrângerea sau extinderea acestei imunități este o opțiune a legislatorului, și nu este un imperativ de drept constituțional [8, pct.66].

Totodată, Curtea Constituțională a notat că, deși art.116 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova nu prevede expres conceptul de imunitate judecătorească, acesta face parte din instituția independenței judecătorești, cu condiția ca imunitatea să nu obstrucționeze principalele funcții și atribuții ale justiției și nici să împiedice funcționarea principiilor democratice într-un stat de drept [8, pct.67, 84]. În acest sens, Curtea Constituțională a pornit de la premisa că principiul constituțional al independenței judecătorilor implică principiul responsabilității, astfel încât independența judecătorului nu constituie și nu poate fi interpretată ca o putere discreționară a acestuia sau o piedică în calea angajării răspunderii sale penale, contravenționale sau disciplinare în condițiile legii [8, pct.89].

Astfel, cu toate că în textul Hotărârii nr.22 din 5 septembrie 2013 Curtea Constituțională nu a operat cu sintagma „imunitate judecătorească funcțională”, raționamentele logico-juridice care au stat la temelia acestei Hotărâri acreditează ideea că instituția independenței judecătorești, așa cum aceasta exista înainte de 1 aprilie 2022, conținea anume acest concept de imunitate judecătorească. Iar cu referire la fondul problemei pe care a soluționat-o Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.22 din 5 septembrie 2013, menționăm că aceasta a declarat constituțională excluderea necesității obținerii consimțământului Consiliului Superior al Magistraturii pentru pornirea urmăririi penale împotriva judecătorului în cazul infracțiunilor prevăzute de art.324 și 326 din Codul penal, dar a declarat neconstituțională excluderea necesității acestui consimțământ pentru reținerea, aducerea silită, arestarea și percheziționarea judecătorului în cazul săvârșirii infracțiunilor nominalizate, precum și excluderea prevederii privind aplicarea sancțiunilor contravenționale față de judecători numai de către instanța de judecată cu acordul Consiliului Superior al Magistraturii [8].

În continuare, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr.12 din 28 martie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a art.307 din Codul penal (răspunderea penală a judecătorilor), având ca obiect constituționalitatea tragerii la răspundere penală a judecătorului care a pronunțat cu bună-știință o hotărâre, sentință, decizie sau încheiere contrară legii [9]. Aici, Curtea Constituțională a reiterat că nu există imunitate generală pentru judecători, precizând că măsurile de investigare, care ar putea avea ca efect împiedicarea sau obstrucționarea funcționării procedurilor judiciare, trebuie utilizate cu cea mai mare grijă de către orice organ de urmărire penală [9, pct.77].

Curtea Constituțională a reținut că independența justiției implică un statut special al judecătorilor, care trebuie protejați împotriva subiectivismului organelor de urmărire penală competente, care le-ar putea afecta credibilitatea, din care motiv legislatorul a stabilit o procedură distinctă și riguroasă de tragere a judecătorului la răspundere penală, rolul determinant fiindu-i atribuit în acest proces Consiliului Superior al Magistraturii, în calitate de garant al independenței justiției [9, pct.78]. Curtea Constituțională a mai relevat, cu titlu de principiu, că responsabilitatea de a nu recurge nejustificat la art.307 din Codul penal împotriva judecătorilor și de a evita un efect stigmatizant asupra acestora o au nu doar Procurorul General și instanțele de judecată, dar și, în special, Consiliul Superior al Magistraturii, în calitate de garant al independenței puterii judecătorești [9, pct.91]. Prin urmare, Consiliul Superior al Magistraturii, la autorizarea pornirii urmăririi penale în baza art. 307 din Codul penal, este obligat să țină cont de faptul că răspunderea penală trebuie să rămână întotdeauna o măsură la care se recurge în ultimă instanță [9, pct.91].

Astfel, declarând constituțional art.307 din Codul penal, Curtea Constituțională a semnalat că răspunderea penală a judecătorului în temeiul acestui articol poate fi compatibilă cu instituția independenței judecătorului doar în urma unei interpretări restrictive și doar în baza unor probe incontestabile, care ar demonstra intenția judecătorului în emiterea actului judecătorec contrar legii [9, pct.92].

La scurt timp după aceasta, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr.23 din 27 iunie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a art.23 alin.(2) din Legea nr.947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (ridicarea imunității judecătorului), având ca obiect constituționalitatea normei care prevedea că propunerea Procurorului General sau a prim-adjunctului privind eliberarea acordului pentru pornirea urmăririi penale în privința judecătorului, precum și pentru reținerea, aducerea silită, arestarea sau percheziționarea judecătorului este examinată de Consiliul Superior al Magistraturii sub aspectul respectării condițiilor sau a circumstanțelor prevăzute de Codul de procedură penală pentru dispunerea acestora, fără a da apreciere calității și veridicității materialelor prezentate [10].

Trecând în revistă condițiile speciale de pornire a urmăririi penale, de aplicare a anumitor măsuri procesuale sau de efectuare a anumitor acțiuni procesuale în privința judecătorului, Curtea Constituțională a indicat că o condiție *sine qua non* pentru pornirea urmăririi penale în privința judecătorului (cu excepția infracțiunilor prevăzute de art.243, 324, 326 și 330² din Codul penal, precum și a infracțiunilor flagrante), precum și pentru reținerea, aducerea silită, arestarea sau percheziționarea judecătorului este acordul Consiliului Superior al Magistraturii, care reprezintă o garanție legală a consolidării principiilor constituționale privitoare la independența judecătorilor [10, pct.60-61].

Curtea Constituțională a constatat că prin excluderea *ab initio* a posibilității de a aprecia calitatea și veridicitatea materialelor prezentate de către Procurorul General, Consiliul Superior al Magistraturii este limitat și constrâns să procedeze la o încuviințare quasi-automată a pornirii urmăririi penale, aplicării unor măsuri procesuale sau a efectuării unor acțiuni procesuale în privința judecătorilor, iar o atare situație conduce în mod evident la diminuarea importanței acordului Consiliului Superior al Magistraturii, care, de fapt, constituie o exigență specială prevăzută de lege și are natura juridică a unui act-condiție pentru pornirea urmăririi penale, aplicarea măsurilor procesuale sau efectuarea acțiunilor procesuale în privința judecătorului [10, pct.71-72]. Iar pentru a permite înțelegerea aceluia *ratio decidendi* care a condus la adoptarea hotărârii prin care Consiliul Superior al Magistraturii ridică sau refuză să ridice imunitatea judecătorului, este imperioasă analiza și aprecierea materialelor prezentate de către procuror în vederea constatării faptului dacă s-au respectat condițiile sau circumstanțele prevăzute de Codul de procedură penală pentru acțiunea sau măsura procesuală solicitată [10, pct.75].

Mai mult, Curtea Constituțională a observat că în situația în care Consiliul Superior al Magistraturii i se cere să își dea acordul pentru pornirea urmăririi penale, aplicarea măsurilor procesuale sau efectuarea acțiunilor procesuale în privința judecătorului, acesta are obligația să motiveze hotărârea sa, ținând cont de circumstanțele particulare ale fiecărui caz în parte, fără a se limita la formulări generale și abstracte, astfel încât să se depășească orice suspiciune de arbitrar [10, pct.76-77]. Iar întru realizarea acestui deziderat, Curtea Constituțională a considerat că este indispensabilă aprecierea materialelor prezentate, chiar dacă în cele din urmă va exista și o examinare a acestora de către instanța de judecată independentă și imparțială (obligată *ope legis* să asigure respectarea garanțiilor ce decurg din art.6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului), cu posibilitatea exercitării căilor de atac asupra actului judecătoresc pronunțat [10, pct.77]. Adicional, Curtea Constituțională a relevat că, exprimându-și acordul sau refuzul pentru pornirea urmăririi penale în privința judecătorului, precum și pentru reținerea, aducerea silită, arestarea sau percheziționarea judecătorului, Consiliul Superior al Magistraturii are dreptul și obligația de a aprecia materialele prezentate, fără să formuleze concluzii asupra vinovăției judecătorului [10, pct.78].

Sintetizând aceste constatări și concluzii, Curtea Constituțională a declarat neconstituțional doar textul „fără a da apreciere calității și veridicității materialelor prezentate” din art.23 alin.(2) al Legii nr.947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii.

Aici trebuie să subliniem că după Hotărârea nr.23 din 27 iunie 2017 Curtea Constituțională nu a mai pronunțat nicio hotărâre sau decizie în care să abordeze chestiunea imunității judecătorești.

Pe de altă parte, la 22 septembrie 2020 Curtea Constituțională a emis Avizul nr.1 la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (sistemul judecătoresc [3]), în care s-a expus, *inter alia*, asupra introducerii art.116 alin.(5¹) în Constituția Republicii Moldova [11]. În acest Aviz Curtea Constituțională a relevat că Constituția Republicii Moldova nu conține prevederi referitoare la imunitatea judecătorilor, acest aspect fiind tratat de art.19 alin.(3) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, care prevede că judecătorul nu poate fi tras la răspundere pentru opinia sa exprimată în înfăptuirea justiției și pentru hotărârea pronunțată dacă nu va fi stabilită, prin sentință definitivă, vinovăția lui de abuz criminal [11, pct.75].

Totodată, Curtea Constituțională a făcut trimitere la jurisprudența sa, reiterând că noțiunea „imunitate judecătorească” face parte din conceptul de independență judecătorească, garantată de art.116 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, precizând, totuși, că prin introducerea în Constituție a imunității funcționale a judecătorilor se stabilește întinderea imunității de care beneficiază judecătorii în exercitarea atribuțiilor jurisdicționale [11, pct.83, 87].

În această succesiune, observăm că, în esență, principiul imunității judecătorești nu s-a transformat ca efect al constituționalizării exprese a acestuia pe calea introducerii art.116 alin.(5¹) în Constituția Republicii Moldova. Or, fiind sistematic dedus de către Curtea Constituțională ca un element al independenței judecătorești, proclamate la art.116 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, principiul imunității judecătorești înainte de 1 aprilie 2022 nu a depășit niciodată configurația unei imunități strict funcționale, gândită astfel încât să nu obstrucționeze principalele funcții și atribuții ale justiției și nici să împiedice funcționarea principiilor democratice într-un stat de drept. Bineînțeles, conținutul actual al principiului imunității judecătorești funcționale este modelat conform jurisprudenței nominalizate a Curții Constituționale, apărute în condițiile de lipsă a constituționalizării exprese a principiului respectiv.

De ce atunci Curtea Constituțională a menționat expres că prin introducerea în Constituție a imunității funcționale a judecătorilor se stabilește întinderea imunității de care beneficiază judecătorii în exercitarea atribuțiilor jurisdicționale? În ceea ce ne privește, considerăm că răspunsul la această întrebare nu poate fi obținut decât în lumina fenomenului constituționalizării dreptului.

Academicianul Ion Guceac consideră că constituționalismul este un fenomen istoric, care a apărut în același timp cu convingerea că bunăstarea și dreptatea sunt realizabile doar cu ajutorul autoguvernării sociale, iar constituția perfectează delimitarea bunăstării și dreptății de puterea politică, reglementând relațiile dintre stat și societate în așa fel încât statul, rămânând garantul drepturilor civile, să înceteze a controla politic societatea [12, p.221].

Nicolae Cochinescu, fost judecător la Curtea Constituțională a României, punctează că conceptul de constituționalizare a dreptului, adică sporirea cantitativă a normelor constituționale, decurge din principiul supremației Constituției, în conformitate cu care normele stabilite prin Legea Fundamentală au forță juridică superioară și se impun tuturor celorlalte norme juridice, ierarhizate, potrivit schemei imaginate de Hans Kelsen, într-un sistem piramidal [13]. Generate și alimentate de realitatea social-politică, aceste norme nu sunt etern limitate nici cantitativ și nici calitativ, ele se pot modifica și îmbogăți cu reguli noi, existente cu statut de norme și principii fundamentale în alte ramuri ale dreptului, cu reguli desprinse din jurisprudența Curții Constituționale, ori, pur și simplu, cu reguli impuse de momentul istoric dat [13].

În context, considerăm că anume odată cu intrarea în vigoare a Legii nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, instituția independenței judecătorești, fiind deja ridicată la rang constituțional, a fost suplimentată cu elementele esențiale ale imunității judecătorești funcționale, care se regăseau (și continuă să se regăsească) la art.19 din această Lege. Acest proces de îmbogățire a conținutului art.116 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova a devenit mai dinamic odată cu pronunțarea Hotărârii Curții Constituționale nr.22 din 5 septembrie 2013 pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la imunitatea judecătorului, când imunitatea judecătorească a început să fie examinată și prin prisma standardelor europene ale independenței judecătorilor.

Concluzii

În concluzie, introducerea art.116 alin.(5¹) în Constituția Republicii Moldova a consemnat o realitate juridică – constituționalizarea imunității judecătorești funcționale. Cu toate acestea, suntem de acord cu poziția Curții Constituționale precum că prin introducerea în Constituție a imunității funcționale a judecătorilor s-a determinat întinderea imunității de care beneficiază judecătorii în exercitarea atribuțiilor jurisdicționale. Or, reglementarea expresă, la nivel constituțional, a principiului imunității judecătorești funcționale, deja consacrată prin jurisprudența Curții Constituționale, va asigura o interpretare și aplicare unitară și coerentă a cadrului legal infraconstituțional în materia respectivă și va ghida legislatorul în procesul de elaborare a noi norme legale.

Referințe:

1. COSTACHI, Gh. *Rolul justiției în edificarea statului de drept*. Chișinău: Print-Caro, 2021. 1071 p. ISBN 978-9975-56-894-4
2. COSTACHI, Gh., RAILEAN, P. Reflecții asupra imunității judiciare și a răspunderii judecătorilor. În: *Teoria și practica administrării publice, Materialele Conferinței științifico-practice cu participare internațională din 23 mai 2014*. Chișinău: AAP, 2014, p.146-152. ISBN 978-9975-4241-9-6

3. Constituția Republicii Moldovă din 29 iulie 1994, republicată. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr.78/140.
4. Legea cu privire la statutul judecătorului, nr.544 din 20 iulie 1995, republicată. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.15-17.
5. Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, nr.947 din 19 iulie 1996, republicată. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.15-17.
6. CDL-AD(2010)004, *Judicial Appointments – Report on the Independence of the Judicial System. Part I: the Independence of Judges*. 18 p. Disponibil: <https://rm.coe.int/1680700a63> [Accesat: 07.09.2022]
7. Hotărârea Curții Constituționale nr.28 din 14 decembrie 2010 pentru controlul constituționalității prevederilor art.22 alin.(1) lit.b) din Legea nr.544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului în redacția Legii nr.247 din 21 iulie 2006 pentru modificarea și completarea unor acte legislative. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr.254-256.
8. Hotărârea nr.22 din 5 septembrie 2013 pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la imunitatea judecătorului. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.276-280.
9. Hotărârea nr.12 din 28 martie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a art.307 din Codul penal (răspunderea penală a judecătorilor). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr.162-170.
10. Hotărârea nr.23 din 27 iunie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a art.23 alin.(2) din Legea nr.947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (ridicarea imunității judecătorului). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr.340-351.
11. Avizul nr.1 din 22 septembrie 2020 la proiectul de lege pentru modificarea și completarea Constituției (sistemul judecătoresc [3]). În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2020, nr.259-266.
12. GUCEAC, I. *Constituția la răscruce de milenii*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită. București: Editura Academiei Române, 2016. 536 p. ISBN: 978-973-27-2707- 2; 978- 606-654-209-8
13. COCHINESCU, N. *Constituționalizarea normelor care reglementează sistemul judiciar în România*, 2021. Disponibil: <https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2021/01/cochinescu.pdf> [Accesat: 08.09.2022]

Date despre autor:

Ștefan MILICENCO, doctorand, Școala doctorală Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: milicenco@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3241-5337

Prezentat la 09.09.2022